

**KANCELARIA
SENATU**

BIURO ANALIZ, DOKUMENTACJI
I KORESPONDENCJI

Warszawa, 4 kwietnia 2024 r.

BADK.DPK.133.32.2024 MK

P11-21/24	Data wpływu petycji 3 lutego 2024 r.
	Data sporządzenia informacji o petycji 4 kwietnia 2024 r.

PRAWO ŁOWIECKIE

TEMAT

**ZMIANA ZASAD ODSTRZAŁU SAREN ORAZ
WYPŁATY ODSZKODOWAŃ ZA SZKODY
WYRZĄDZONE PRZEZ ZWIERZĘTA ŁOWNE**

WNOSZĄCY PETYCJE: petycja indywidualna

Adam Nycz.

PRZEDMIOT PETYCJI:

Podjąć inicjatywę ustawodawczą dotyczącą zmiany art. 45 ust. 3 i art. 50 ustawy z dnia 13 października 1995 r. Prawo łowieckie, celem umożliwienia zmiany zasad odstrzału saren oraz wypłaty odszkodowań za szkody wyrządzone przez zwierzęta łowne.

UZASADNIENIE WNOSZĄCEGO PETYCJE:

Autor petycji wnioskuje o zmianę ust. 3 w art. 45 Prawa łowieckiego, w taki sposób by dopuścić możliwość odstrzału saren, gdy są one nadmiernie dokuczliwe na dowolnym terenie, w tym na terenie prywatnym, gdzie posadowione są domy mieszkalne.

Drugi postulat petycji dotyczy rozszerzenia odpowiedzialności Skarbu Państwa za szkody dokonane przez dzikie zwierzęta, obecnie dopuszcza się wypłatę odszkodowań jedynie w przypadku tych wyrządzonych w uprawach i płodach rolnych.

Wnoszący petycję wnosi, aby można było ubiegać się o odszkodowanie z budżetu państwa za wszystkie szkody wyrządzone przez dzikie zwierzęta, także te dotyczące mienia prywatnego np. za zniszczone płoty, kwiaty czy rośliny ozdobne. Obecnie ustawodawca obejmuje ochroną uprawy rolne.

W uzasadnieniu petytor podniósł argument, że od kilkunastu lat dzikie zwierzęta, w tym sarny i dzięcioły niszczą jego mienie prywatne (w tym w dom mieszkalny), a żaden organ nie czuje się odpowiedzialny za wypłatę odszkodowania za poniesione szkody.

STAN PRAWNY:

Ustawa z dnia 13 października 1995 r. Prawo łowieckie (Dz. U. z 2023 r. poz. 1082) w art. 1 stanowi, że łowiectwo, jako element ochrony środowiska przyrodniczego, w rozumieniu ustawy oznacza ochronę zwierząt łownych (zwierzyny) i gospodarowanie ich zasobami w zgodzie z zasadami ekologii oraz zasadami racjonalnej gospodarki rolnej, leśnej i rybackiej.

Zwierzęta łowne w stanie wolnym, jako dobro ogólnonarodowe, stanowią własność Skarbu Państwa (art. 2).

Naczelnym organem administracji rządowej w zakresie łowiectwa jest minister właściwy do spraw środowiska (art. 6). Jeżeli ustawa nie stanowi inaczej, administrację w zakresie łowiectwa (art. 7) sprawuje samorząd województwa, jako zadanie z zakresu administracji rządowej.

W przypadku nadmiernego zagęszczenia zwierzyny, zagrażającego trwałości lasów, nadleśniczy działający z upoważnienia dyrektora regionalnej dyrekcji Państwowego

Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe po zasięgnięciu opinii Polskiego Związku Łowieckiego wydaje decyzję administracyjną, nakazującą dzierżawcy lub zarządcy obwodu łowieckiego wykonanie odłowu lub odstrzału redukcyjnego zwierzyny (art. 45 ust. 1).

W przypadku szczególnego zagrożenia w prawidłowym funkcjonowaniu obiektów produkcyjnych i użyteczności publicznej przez zwierzynę, starosta, w porozumieniu z Polskim Związkiem Łowieckim, może wydać decyzję o odłowieniu, odłowieniu wraz z uśmierceniem lub odstrzale redukcyjnym zwierzyny (art. 45 ust. 3).

Dzierżawca lub zarządca obwodu łowieckiego jest obowiązany do wynagradzania szkód wyrządzonych (art. 46 ust. 1):

- 1) w uprawach i płodach rolnych przez dziki, łosie, jelenie, danielę i sarny;
- 2) przy wykonywaniu polowania.

Szacowania szkód, o których mowa w ust. 1, a także ustalania wysokości odszkodowania dokonuje zespół składający się z (art. 46 ust. 2):

- 1) przedstawiciela wojewódzkiego ośrodka doradztwa rolniczego;
- 2) przedstawiciela dzierżawcy albo zarządcy obwodu łowieckiego;
- 3) właściciela albo posiadacza gruntów rolnych, na terenie których wystąpiła szkoda.

Wniosek o szacowanie szkód, o których mowa w ust. 1, w tym ustalenie wysokości odszkodowania, właściciel albo posiadacz gruntów rolnych składa do dzierżawcy albo zarządcy obwodu łowieckiego (art. 46 ust. 3).

Skarb Państwa odpowiada za szkody, o których mowa w art. 46 ust. 1, wyrządzone przez zwierzęta łowne objęte całoroczną ochroną (art. 50 ust. 1).

Za szkody, o których mowa w ust. 1, wyrządzane na obszarach (art. 50 ust. 2):

- 1) obwodów łowieckich leśnych odszkodowania wypłaca Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe ze środków budżetu państwa;
- 2) obwodów łowieckich polnych i obszarach niewchodzących w skład obwodów łowieckich odszkodowania wypłaca zarząd województwa ze środków budżetu państwa.

Skarb Państwa odpowiada za szkody wyrządzone przez zwierzęta łowne, o których mowa w art. 46 ust. 1 pkt 1, na obszarach niewchodzących w skład obwodów łowieckich. (art. 50 ust. 1b). W tym wypadku, odszkodowania wypłaca zarząd województwa ze środków budżetu państwa.

Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2023 r. poz. 1336) określa cele, zasady i formy ochrony przyrody żywej i nieożywionej oraz krajobrazu (art. 1).

Ochrona przyrody, w rozumieniu ustawy, polega na zachowaniu, zrównoważonym użytkowaniu oraz odnawianiu zasobów, tworów i składników przyrody, m.in (art. 2 pkt 1-5) dziko występujących zwierząt; zwierząt objętych ochroną gatunkową; zwierząt prowadzących wędrowny tryb życia; siedlisk zagrożonych wyginięciem, rzadkich i chronionych zwierząt.

Skarb Państwa odpowiada za szkody wyrządzone przez (odpowiedzialność nie obejmuje utraconych korzyści) (art. 126 ust. 1-2):

- 1) żubry - w uprawach, płodach rolnych lub w gospodarstwie leśnym;
- 2) wilki - w pogłowie zwierząt gospodarskich;
- 3) rysie - w pogłowie zwierząt gospodarskich;
- 4) niedźwiedzie - w pasiekach, w pogłowie zwierząt gospodarskich oraz w uprawach rolnych;
- 5) bobry - w gospodarstwie rolnym, leśnym lub rybackim.

Szkody wyrządzone przez zwierzęta łowne, występujące w parkach narodowych, strefach ochronnych zwierząt łownych oraz w rezerwach przyrody szacuje się oraz dokonuje wypłaty odszkodowań według zasad określonych w rozdziale 9 ustawy z dnia 13 października 1995 r. - Prawo łowieckie (art. 126 ust. 7).

Odszkodowania za szkody spowodowane przez zwierzęta łowne w parku narodowym oraz strefie ochronnej zwierząt łownych są pokrywane ze środków parku narodowego, a za szkody spowodowane w rezerwach przyrody - ze środków regionalnej dyrekcji ochrony środowiska. W sprawach spornych o wysokość odszkodowań za szkody wyrządzone przez zwierzęta, o których mowa w ust. 1, orzekają sądy powszechne (art. 126 ust. 9-10).

Minister właściwy do spraw środowiska w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw rolnictwa i ministrem właściwym do spraw rybołówstwa określi, w rozporządzeniu, tryb postępowania przy szacowaniu szkód oraz sposób wypłaty odszkodowań za szkody, a także wzory dokumentów dotyczących szacowania szkód i wyliczania odszkodowań oraz terminy zgłoszenia i szacowania szkody, kierując się potrzebą dokonywania oceny rzeczywistej szkody oraz przyjęcia wysokości wyceny szkody według cen rynkowych (art. 126 ust. 11).

Rada Ministrów może określić, w rozporządzeniu, inne niż wymienione w ust. 1 gatunki zwierząt chronionych wyrządzających szkody, za które odpowiada Skarb Państwa, kierując się potrzebą utrzymania ochrony gatunkowej zwierząt zagrożonych wyginięciem i wyrządzających szkody w gospodarce człowieka (art. 126 ust. 12).

Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 16 kwietnia 2019 r. w sprawie szczegółowych warunków szacowania szkód w uprawach i płodach rolnych (Dz. U. z 2019 r. poz. 776) określa (§ 1):

- sposób i terminy zgłaszania szkód, o których mowa w art. 46 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1995 r. - Prawo łowieckie;
- sposób powiadamiania o terminach dokonania oględzin i szacowania ostatecznego szkód łowieckich;

- szczegółowy sposób dokonywania oględzin i szacowania ostatecznego szkód łowieckich;
- szczegółowy sposób ustalania wysokości i wypłaty odszkodowania za szkody łowieckie;
- wzory protokołów, o których mowa w art. 46a ust. 4, art. 46c ust. 5 i art. 46d ust. 8 ustawy - Prawo łowieckie.

DZIAŁANIA POWIĄZANE:

Do Ministerstwa Klimatu i Środowiska 4 lutego 2024 r. wpłynęła petycja tożsamej treści, która następnie została przekazana do rozpatrzenia przez Departament Leśnictwa i Łowiectwa w terminie do 3 maja br.

Do Ministerstwa Klimatu i Środowiska 19 lutego 2024 r. wpłynęła petycja wojewody śląskiego w zakresie dookreślenia przepisu art. 45 ust. 3 ustawy z 13 października 1995 r. Prawo łowieckie.

Wojewoda wnosi o doprecyzowanie przedmiotowego przepisu, poprzez wskazanie, że zadanie polegające na ochronie obiektów produkcyjnych i użyteczności publicznej przed zwierzyną winno być zakwalifikowane jako zadanie własne samorządu na szczeblu powiatu.

Zdaniem wnoszącego petycję, łowiectwo jest zadaniem ogólnopaństwowym, polega na dbałości całej wspólnoty o zwierzynę, jej dobrostan i równowagę populacyjną. Natomiast charakter i cel przepisu będącego przedmiotem petycji jest inny, chodzi o ochronę obiektów produkcyjnych i użyteczności publicznej przed zwierzyną. Są to zadania charakterystyczne dla wspólnoty samorządowej na szczeblu powiatu.

Termin rozpatrzenia petycji upływa 22 maja br.

Do Sejmu 22 stycznia 2024 r. wpłynął poselski projekt ustawy o rekompensatach za szkody wyrządzone przez ptaki (druk sejmowy nr 258) dotyczący umożliwienia wypłaty rekompensat ze środków budżetu państwa, za szkody wyrządzone przez ptaki roślinożerne w uprawach na gruntach ornych oraz kormorana pod stawami rybnymi.

Projekt ustawy **19 marca br.** został skierowany do prac w Komisji Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa oraz Komisji Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

INFORMACJE DODATKOWE:

Zwierzęta łowne to ssaki oraz ptactwo, które żyją w swoim środowisku naturalnym i nie są objęte ochroną, co oznacza, że polowanie na te gatunki nie jest zabronione.

Wszystkie gatunki łowne określone zostały przez resort środowiska w rozporządzeniu z dnia 11 marca 2005 r. w sprawie ustalenia listy gatunków zwierząt łownych. Jednak

zakwalifikowanie zwierzyny jako zwierzęcia łownego nie oznacza, że można na nie polować np. łoś jest objęty całorocznym okresem ochronnym.

Zgodnie z ustawą Prawo łowieckie, dzierżawcy i zarządcy obwodów łowieckich odpowiadają jedynie za szkody w uprawach i płodach rolnych wyrządzone przez ściśle określony katalog zwierząt łownych tj. dziki, łoś, jelenie, danieli i sarny.

Skarb Państwa odpowiada za szkody wyrządzone przez 5 gatunków zwierząt objętych ochroną: żubry, wilki, rysie, niedźwiedzie i bobry, przy czym odpowiedzialność ta nie obejmuje utraconych korzyści, a ogranicza się do szkody rzeczywistej, którą należy wykazać.

W przypadku gdy zwierzyna w sposób szczególny zagraża prawidłowemu funkcjonowaniu obiektów produkcyjnych oraz użyteczności publicznej, starosta w porozumieniu z Polskim Związkiem Łowieckim, może wydać decyzję o odłowie lub odstrzale redukcyjnym zwierzyny. Redukcja może być wykonywana w każdym czasie bez zachowania okresów ochronnych i kryteriów selekcji.

W przestrzeni publicznej podnoszone są głosy o nasilającym się problemie strat powodowanych przez ptaki np. żurawie, gęsi czy kormorany, które wyjadają ogromne ilości ryb. W opinii resortu klimatu i środowiska, o ile szkody spowodowane przez duże zwierzęta są stosunkowo trwałe, a ich skutki i zakres można ocenić nawet po upływie pewnego czasu, to w przypadku szkód wyrządzonych przez ptaki na polach uprawnych jest to trudniejsze do udowodnienia, a w niektórych przypadkach wręcz niemożliwe.

OPRACOWAŁA

Marzena Krysiak

WICEDYREKTOR

Danuta Antoszkiewicz